

Opis źródła:

W czasie przygotowywania pracy dyplomowej, dotyczącej systemu szkolenia kadr bezpieczeństwa, funkcjonariusz Gurbala wykorzystał niezachowane wypowiedzi funkcjonariuszy bezpieczeństwa publicznego, którzy w 1944/1945 r. zostali przyjęci do pracy w UB. Wraz z przemówieniem Stanisława Radkiewicza na ogólnokrajowej naradzie resortowej w dniach 12–13 III 1945 r. oraz tabeli wykształcenia funkcjonariuszy (przygotowanej w oparciu o materiały AIPN BU, 1572/234, Wykaz statystyczny Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego za okres od 20 III 1945 do 28 IV 1946 r. z IV kursów, k. 22.), relacje te znakomicie oddają atmosferę tworzenia powojennych organów bezpieczeństwa państwa.

Miejsce przechowywania źródła:

AIPN, 001708/3462, E. Gurbala, Wojenne źródła służby bezpieczeństwa i geneza jej systemu szkolenia kadr — jako element tradycji Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, praca dyplomowa WSO, Legionowo 1988, AIPN, 001708/3462, k. 63.

W. Wierzbicki, *Rozwój szkolnictwa zawodowego resortu spraw wewnętrznych w latach 1944–1979*, w: *Zarys historii szkolnictwa zawodowego resortu spraw wewnętrznych, cz. 1: Szkoły oficerskie*, red. J. Góralewska, C. Jene, Warszawa 1983, 12-13.

Tabela sporządzona przez Adriana Jusupović na podstawie: AIPN BU, 1572/234, Wykaz statystyczny Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego za okres od 20 III 1945 do 28 IV 1946 r. z IV kursów, k. 22.

Tekst źródła:

„Znakomita większość ludzi, którzy przyszli do aparatu BP i MO, nie posiadała żadnego przygotowania zawodowego. Mieli dobre chęci, potrafili władać karabinem i granatem, ale nie umieli pracować operacyjnie” (...)

„Różni ludzie przychodzili do pracy. Większość nie miała nawet pełnego podstawowego wykształcenia. Ale to przecież wtedy nie było ważne. Nasza praca nie miała polegać na układaniu referatów. Potrzebny był zdrowy rozsądek i chęć jak najszybszego do prowadzenia do ładu, wytrąconego z rytmu przez wojnę życia” (AIPN, 001708/3462, k. 63.)

„Drogą systematycznej pracy polityczno-wychowawczej, rozbudową całego systemu dokształcania i nauki, bezlitosnym trzebieniem naleciałości i wypaczeń, niewątpliwie potrafimy stworzyć ten nowy typ milicjanta — szermierza demokracji” (W. Wierzbicki, *Rozwój szkolnictwa*).

WYKSZTAŁCENIE					
	poniżej 7 klas	7 klas	niepełne średnie	średnie	wyższe
Kurs I	46	179	110	13	2
Kurs II	60	213	86	13	1
Kurs III	40	231	87	26	1
Kurs IV	41	189	48	17	3
W sumie	187	812	331	69	6

Słowniczek pojęć:

BP – Bezpieczeństwo Publiczne zob. UB i MBP.

MO – Milicja Obywatelska https://pl.wikipedia.org/wiki/Milicja_Obywatelska

UB – Urząd Bezpieczeństwa; potoczne określenie organów bezpieczeństwa państwa (1944-1956)

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Organy_bezpiecze%C5%84stwa_publicznego_\(1944%E2%80%931956\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Organy_bezpiecze%C5%84stwa_publicznego_(1944%E2%80%931956))

MBP – Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ministerstwo_Bezpiecze%C5%84stwa_Publicznego

Stanisław Radkiewicz - https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Radkiewicz

Pytania do źródła:

1. Jak wyglądał poziom wykształcenia w UB?
2. Jakie oczekiwania były względem funkcjonariuszy?
3. Dlaczego po 1944 r. byli przyjmowane do pracy w MO i UB osoby bez wykształcenia?
4. Do czego zmierzało kierownictwo MBP?
5. Czym skutkowało niskie wykształcenie dla społeczeństwa?

Wskazówki:

Nauczyciel powinien zwrócić uwagę na fakt, że brak wykształcenia oraz zakończona dopiero co II Wojna Światowa, skutkowały nierzadko brutalizacją organów. Poza tym aparat bezpieczeństwa miał być budowany w oparciu o ludzi o wyraźnym profilu klasowym, złożonym przede wszystkim z robotników i chłopów. Funkcjonariusze ci reprezentowali poziom wykształcenia środowiska, z jakiego się wywodzili. Budowanie zatem aparatu represji w „wyzwolonej” Polsce wiązało się nie tylko ze szkoleniem operacyjnym funkcjonariuszy w

przeznaczonych do tego celu ośrodkach, ale także w propagowaniu i tworzeniu szkolnictwa powszechnego.

Literatura pomocnicza:

<https://apcz.umk.pl/DN/article/view/DN.2015.4.05>

Najważniejsze cezury:

1944 – koniec II Wojny Światowej

21 lipca 1944 – utworzenie Resortu Bezpieczeństwa Publicznego

1 stycznia 1945 r. – utworzenie Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Adrian Jusupović